

A GYARMATI RENDSZER ÖSSZEOMLÁSA ÉS A HIDEGHÁBORÚ ÉVEI

A GYARMATI RENDSZER ÖSSZEOMLÁSA

- Tényezői: a gyarmattartók katonai, gazdasági, politikai hatalma megrendült (Nagy Britannia, FRO, Hollandia) – a gyarmati hadsereg megerősödött
- A SZU és USA nem támogatja a gyarmati rendszert + Neokolonializmus erősödése
- Szakaszai:
- 1945-1950. Délkelet-Ázsia – Vietnam(1945), India, Pakisztán (1947), Indonézia (1949) – Kína (forradalom -1949)
- 1950-1956: Észak-Afrika: Líbia, Marokkó, Tunézia, Szudán
- 1957-66: Afrika
- 1975- Angola, Mozambik, Zöldfoki-szigetek, Guinea

INDIA

- 1947. Anglia elismerte India és Pakisztán függetlenségét - Nemzeti Kongresszus Párt-Nehru
- De: hindu-muzulmán vallási megosztottság + buddhizmus – 17 millió ember hagyta el lakhelyét – kábé félmillió és kétmillió közti a becsült áldozatok száma
- India (hindu), Pakisztán (muszlim) , Ceylon (Sri Lanka)-buddhista
- Egyes lakosságú tartomány: Pandzsáb és Bengália
- Kasmír hovatartozása vitatott – háború, majd: demarkációs vonal(India-Pakisztán)
- 1970. Kelet-Pakisztán: Bengália néven független – Pakisztán és India is rendelkezik atombombával
- Merényletek: Gandhi, Indira Gandhi, Radzsiv Gandhi

KÍNA

- Kuomintang (Csang Kaj-sek) ↔ KKP (Mao Ce-tung)
- KKP: földosztás ⇒ népszerűsége nő (parasztgyűlések-népítélet – többmillió ember halála)
- Köv.: 1949. okt. 1. Kínai Népköztársaság megalakulása
- Csang Kaj-sek: Tajvanra szorult vissza (Kínai Köztársaság)

KOREAI HÁBORÚ

- Észak-Korea: kommunista – Kim Ir Szen
- Dél-Korea: demokratikus berendezkedés
- 1950. támadás Dél-Korea ellen
- Köv.: USA + szövetségesei beavatkozása ENSZ
- Kína: Észak-Korea mellett beavatkozott („önkéntesek”) – harcok
- 1953. fegyverszünet – az ENSZ-erőket a demarkációs vonalra szorították vissza (38. szélességi kör)

VIETNAM

- 1946-tól: harc a francia gyarmatosítók ellen a kommunisták vezetésével
- 1954. genfi egyezmény: a franciák elhagyták Vietnámot
- Észak: kommunista állam (Vietnami Demokratikus Köztársaság) – Ho Si Minh
- Dél: Vietnami Köztársaság (Amerika-barát)
- Délen: kommunista partizánmozgalom – Észak támogatásával
- USA: fegyvereket, tanácsadókat és hadsereget küld (afranciákat is támogatta)
- Kábé félmillió amerikai katona – 60 ezer halott
- DE. 1973. Párizsi béke ⇒ amerikai csapatok kivonása
- 1975. Vietnam, Laosz és Kambodzsa: kommunista hatalomátvétel

KÖZEL-KELET

- francia és angol gyarmati terület –de: ezek az országok meggyengültek – köv.:⇒
- 1948. a gyarmati uralom megszűnése a térségben
- Arab-izraeli konfliktus: Palesztina felosztása (ENSZ): arab és zsidó állam létrehozása
- 1948.május 14. Tel-Aviv: Izrael Állam kikiáltása (Ben Gurion)
- Köv.: Szíria, Irak, Transzjordánia és Egyiptom támadása (másnap) –ez:

1. arab-izraeli háború

- 1949. január: fegyverszünet: Izrael(nagyobb lett a területe, mint amekkorát eredetileg kapott) + arab területek: Gáza-övezet – Egyiptomhoz, Ciszjordánia + Jeruzsálem keleti része: Transzjordániához – Jordánia létrehozása
- palesztin menekültek: a környező arab államok nem fogadták be őket a saját társadalmukba
- menekülttáborok (negyedik-ötödik generáció)
- Majd: még 3 arab-izraeli háború

2. 1956. Szuzei-válság - izraeli csapatok csatlakoztak az angol-francia erőkhöz

- de: USA nyomására visszavonták erőiket –
- majd: USA Izraelt kezdte támogatni – katonai-pénzügyi támogatás
- ok: amerikai zsidóság nyomása
- az egyiptomi szovjet befolyás ellensúlyozása

3. 1967. június 5-10: Hatnapos háború – Izrael preventív háborút indít válaszképpen

- Ok: Nasszer lezárta Izrael vörös-tengeri kijáratát
- Izrael győzelme: Golán-fennsík (Szíria) , Ciszjordánia, Kelet-Jeruzsálem (Jordánia), Gáza-övezet, Sínai-félsziget (Egyiptom) – Izrael a területét háromszorosára növelte

4. Jóm kipúri háború: arab visszavágás: Szadat (Egyiptom) és Asszad (Szíria)

- 1973 október: jóm kipúr ünnepén támadnak
- Izrael: visszaszorította az arab támadást – fegyverszünet
- Köv.: „olajfegyver” - olajválság
- Szadat: szakított a SZU-val – közeledés USA-hoz
- Köv.: SZU- Szíria és Irak felé orientálódik
- USA: közvetít a zsidók felé
- 1978. Camp David-i egyezmény: Szadat és Menahem Begin: különbéke
- Izrael: Sínai-félsziget kiürítése
- Egyiptomi-izraeli gazdasági kapcsolatok rendezése
- Egyiptom kilépett az Izrael-ellenes frontból
- 1981. Szadat meggyilkolása (egy honfitársa) –de: Egyiptom tartja magát a megállapodáshoz

NEOKOLONIALIZMUS

- A függetlenné vált gyarmatok problémái: nehéz gazdasági helyzet, szegénység
- Vallási, törzsi ellentétek
- Nagyhatalmi beavatkozás (a szembenálló csoportokat az amerikaiak vagy a szovjetek támogatták)
- Gazdasági függés a fejlett világtól: neokolonializmus
- 1955. Bandung: el nem kötelezett országok mozgalma – harmadik világ
- Szellemi vezérek: Nehru, Nasszer és Titó
- Pancsa Sila (öt elv): területi épség tisztelete, meg nem támadás elve, be nem avatkozás elve, egyenlőség elve, békés egymás mellett élés elve.
- De: komoly eredmények nem születtek – a megosztottság miatt